

4/2018

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS • Vahvistetut lait 2 • Hallituksen esitykset 4 • Valtioneuvoston asetukset 8
• **OIKEUSTAPAUKSET** • Korkein oikeus 9 • Korkein hallinto-oikeus 11

➔ VAHVISTETUT LAIT

●Laki konsulipalvelulain muuttamisesta (204/2018).

HE 168/2017
UaVm 1/2018

Laki tuli voimaan 1.5.2018.

Lain muutoksella pannaan täytäntöön edustusta vailla oleville Euroopan unionin kansalaisille kolmansissa maissa annettavaa konsuliviranomaisten suojelua koskevan direktiivin (EU) 2015/637 velvoitteet. Direktiivin täytäntöönpano Euroopan unionin jäsenvaltioissa tehostaa suomalaisten mahdollisuuksia saada konsulipalveluja niissä valtioissa, joissa Suomella ei ole omaa edustustoa. Edustusta vailla olevat Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansalaiset voivat kääntyä aikaisempaa useammin Suomen edustustojen puoleen.

●Laki Suomen Akatemiasta annetun lain muuttamisesta (213/2018).

HE 2/2018
SiVM 1/2018

Laki tuli voimaan 1.5.2018.

Laissa Suomen Akatemia määritellään hallinnollisesti tieteen ja tutkimuksen asiantuntijaorganisaatioksi. Akatemian tehtävät määritellään nykyistä selkeämmäksi kolmen kohdan kokonaisuudeksi. Tieteellisten toimikuntien jäsenten toimikausia rajataan lähtökohtaisesti yhteen, jotta luottamustoimen houkuttelevuus ja toiminnan uudistumiskyky voidaan varmistaa jatkossakin. Lisäksi toimikuntien nimitysprosessia muutetaan avoimemmaksi ja läpinäkyvämmäksi. Hallintovirastoa ja valtuutussäännöksiä koskeviin pykäliin tehdään vähäisiä, teknisuonteisia tarkennuksia.

●Laki työntekijöiden ja ammattinharjoittajien lisäeläkeoikeuksista (214/2018).

HE 177/2017
SiVM 1/2018

Laki tuli voimaan 1.5.2018.

Lailla pannaan täytäntöön jäsenvaltioiden välisen työntekijöiden liikkuvuuden edistämistä lisäeläkeoikeuksien hankkimista ja säilyttämistä parantamalla koskevista vähimmäisvaatimuksista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi. Lisäksi täydennetään yhteisön alueella liikkuvien palkattujen työntekijöiden ja itenäisten ammattinharjoittajien lisäeläkeoikeuksien suojaamisesta annetun neuvoston direktiivin täytäntöönpanoa. Lain soveltamisalaan kuuluvat työsuhteeseen ja ammattinharjoittamiseen perustuvat lakisääteistä eläkettä täydentävät lisäeläkkeet henkivakuutusyhtiöissä, eläkesäätiöissä ja -kassoissa sekä työnantajan lisäeläkesitoumus eli suora lisäeläkejärjestely. Lakia ei sovelleta lakisääteisiin eläkkeisiin. Lakia työntekijöiden ja ammattinharjoittajien lisäeläkeoikeuksista sovelletaan ETA-valtiosta toiseen siirtyvän työntekijän ja ammattinharjoittajan lisäeläkeoikeuksiin. Laissa säädetään sallitusta odotusajasta ennen lisäeläkejärjestelmään liittämistä ja oikeuden saamista lisäeläkkeeseen, lisäeläkeoikeuksien säilymisestä tai maksujen palauttamisesta, vakuutetun sallitusta vähimmäisikärajasta, vakuutetun tiedonsaantioikeuksista ja lisäeläkkeen maksamisesta toiseen ETA-valtioon. Lähetettyjen työntekijöiden osalta säädetään oikeudesta suorittaa maksuja siihen lisäeläkejärjestelmään, johon työntekijä lähetetään kuului. Työntekijää tai ammattinharjoittajaa ei voi sopimuksella tai lisäeläkejärjestelmän säännöllä asettaa laissa säädettyä heikompaan asemaan.

●Laki vakuutusten tarjoamisesta, laki vakuutusyhtiölain muuttamisesta, laki vakuutusyhdistyslain 12 luvun 2 §:n muuttamisesta, laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta, laki vakuutus sopimuslain muuttamisesta, laki työtaturma- ja ammattitautilain 156 §:n muuttamisesta, laki urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain 24 §:n muuttamisesta, laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta, laki Finanssivalvonnan valvontamaksusta annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta, laki sijoituspalvelulain 6 luvun 1 §:n muuttamisesta, laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 2 §:n muuttamisesta, laki Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annetun lain 11 §:n muuttamisesta sekä laki työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta (234-246/2018).

HE 172/2017
TaVM 2/2018

Vakuutusten tarjoamisesta annettu laki sekä siihen liittyvät, tarjoamista koskevat säännökset tulevat voimaan tai niitä sovelletaan 1.10.2018 lukien. Vakuutusyhtiölain muuttamisesta annettuun lakiin ja ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain muuttamisesta annettuun lakiin sisältyy myös eräitä niin sanotun Solvenssi II -direktiivin (2009/138/EY) täytäntöönpanoa tarkentavia säännöksiä, jotka tulevat voimaan tai niitä sovelletaan 1.5.2018 lukien.

Lakien tavoitteena on ylläpitää ja kohdennetusti parantaa vakuutuksia eri kanavien kautta ostavien asiakkaiden suojaa. Tavoitteena on myös panna täytäntöön vakuutusten tarjoamisesta annettu direktiivi

(EU) 2016/97. Lailla säädetään muun muassa suomalaisten vakuutusdustajien ja sivutoimisten vakuutusdustajien rekisteröintivelvollisuudesta sekä ETA-alueella harjoitettavaan vakuutusten tarjoamiseen liittyvistä menettelyistä. Lisäksi säädetään kattavasti vakuutusten markkinointiin ja myyntiin liittyvistä menettelyistä ja velvollisuuksista.

● **Tasavallan presidentti hyväksyi yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdyn pohjoismaisen sopimuksen sekä vahvisti lain yhteistyöstä kilpailuasioissa tehdystä pohjoismaisesta sopimuksesta ja lain kilpailulain muuttamisesta (250-251/2018).**

HE 193/2017
TaVM 1/2018

Laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella.

Sopimuksen tavoitteena on Pohjoismaiden kansallisten kilpailuviranomaisten yhteistyön vahvistaminen ja virallistaminen sekä kansallisten kilpailulakien tehokkaan täytäntöönpanon varmistaminen.

● **Äitiyslaki, laki hedelmöityshoidoista annetun lain muuttamisesta, laki oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 12 ja 18 §:n muuttamisesta, laki lapsen elatuksesta annetun lain muuttamisesta, laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 6 ja 8 a §:n muuttamisesta, laki perintökaaren 2 luvun 2 ja 3 §:n muuttamisesta, laki elatustukilain 6 ja 7 §:n muuttamisesta ja laki kansalaisuuslain muuttamisesta (253-260/2018).**

KAA 3/2016
LaVM 1/2018

Lait tulevat voimaan 1.4.2019.

Eduskunta hyväksyi äitiyslakia koskevan kansalaisaloitteen 1.3.2018. Äitiyslaki on uusi laki, joka sisältää säännökset äitiyden määräytymisestä. Lakiin kirjataan periaate, jonka mukaan lapsen synnyttäjä on lapsen äiti. Lisäksi laki sisältää säännökset äitiyden vahvistamisesta hedelmöityshoi-

toon annetun suostumuksen perusteella. Lapsen synnyttäneen äidin naispuolinen kumppani voidaan vahvistaa äidiksi lapsen synnyttäjän ohella, kun lapsi on hankittu yhteistuumin hedelmöityshoidon avulla.

● **Laki tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta, laki ilmailulain muuttamisesta, laki rautatielain muuttamisesta, laki alusliikennepalvelulain muuttamisesta, laki eräiden alusten ja niitä palvelevien satamien turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain muuttamisesta, laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta, laki sähkömarkkinalain muuttamisesta, laki maa-kaasumarkkinalain muuttamisesta, laki sähkö- ja maa-kaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 27 ja 28 §:n muuttamisesta, laki vesihuoltolain muuttamisesta, laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja laki Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirastosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta (281-292/2018).**

HE 192/2017
LiVM 6/2018

Lait tulivat voimaan 9.5.2018.

Tietyillä yhteiskunnan toiminnan kannalta keskeisten palveluiden tarjoajilla sekä eräiden digitaalisten palveluiden tarjoajilla on velvollisuus huolehtia viestintäverkkoihin ja tietojärjestelmiin kohdistuvien riskien hallinnasta sekä ilmoittaa merkittävästä tietoturvallisuuden liittyvästä häiriöstä valvovalle viranomaiselle ja yleisölle. Laeissa säädetään näiden velvoitteiden valvonnasta, viranomaisten välisestä tietojen vaihdosta sekä yleisestä tietoturvasuuteen liittyvästä viranomaistoinnasta.

● **Laki työsopimuslain 13 luvun 6 §:n muuttamisesta, laki kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 22 §:n muuttamisesta ja laki valtion virkamieslain**

32 §:n muuttamisesta (296-298/2018).

HE 189/2017
TyVM 3/2018

Lait tulevat voimaan 1.7.2018.

Työsopimuslakia ja kunnallisesta viranhaltijasta annettua lakia muutetaan siten, että työnantaja voi jatkossa tehdä opiskelijan kanssa ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua oppisopimuksen työnantajalle laissa säädetyn lisätyön tarjoamisvelvollisuuden ja takaisinottovelvollisuuden estämättä. Lisäksi valtion virkamieslakia muutetaan siten, että työnantajan voi jatkossa tehdä opiskelijan kanssa ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua oppisopimuksen valtion virkamieslaissa säädetyn työntarjoamisvelvollisuuden estämättä.

● **Laki liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta, laki ajokorttilain muuttamisesta, laki ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain muuttamisesta, laki ajoneuvojen siirtämisestä annetun lain muuttamisesta, laki ajoneuvojen yksittäishyväksynnän järjestämisestä annetun lain muuttamisesta, laki ajoneuvolain muuttamisesta, laki ajoneuvoverolain muuttamisesta, laki aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisuudesta käytöstä annetun lain 70 ja 77 §:n muuttamisesta, laki aluskiinnityslain muuttamisesta, laki alusrekisterilain muuttamisesta, laki arvonnalisäverolain 73 §:n muuttamisesta, laki asevelvollisuuslain 96 §:n muuttamisesta, laki autoverolain 1 ja 34 e §:n muuttamisesta, laki elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain muuttamisesta, laki Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain 45 §:n muuttamisesta, laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain muuttamisesta, laki henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain**

22 ja 28 §:n muuttamisesta, laki henkilötietojen käsitte-lystä Tullissa annetun lain 13 ja 17 §:n muuttamisesta, laki hätäkeskustoiminnasta annetun lain 19 ja 20 §:n muuttamisesta, laki ilmailulain muuttamisesta, laki jätelain 59 §:n muuttamisesta, laki kalastuksesta Tenojoen vesistöissä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta annetun lain 14 ja 15 §:n muuttamisesta, laki kalastuslain 95 §:n muuttamisesta, laki katsastustoiminnan valvontamaksusta annetun lain 5 ja 6 §:n muuttamisesta, laki kaupunkiraideliikenteestä annetun lain muuttamisesta, laki kiinnityksestä ilma-aluksiin annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta, laki kuljettajantutkintotoiminnan järjestämisestä annetun lain 3 b ja 12 §:n muuttamisesta, laki laivanisännistöyhtiön ja laivanisännän verottamisesta annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta, laki laivavarustelain 11 §:n muuttamisesta, laki laivaväen luetteloinnista annetun lain muuttamisesta, laki laivaväen lääkärintarkastuksista annetun lain muuttamisesta, laki laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annetun lain muuttamisesta, laki liikennevakuutuslain 2 §:n muuttamisesta, laki Liikenteen turvallisuusvirastosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta, laki matkustaja-alueen henkilöluette- loista annetun lain 10 §:n muuttamisesta, laki merellä toimivien kalastus- ja vesivil- jelyalusten rekisteröinnistä annetun lain 23 ja 24 §:n muuttamisesta, laki merilain muuttamisesta, laki meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain muuttamisesta, laki merimieseläkelain 139 §:n muuttamisesta, laki meripe- lastuslain 14 §:n muuttami- sesta, laki nestemäisten polt- toaineiden valmisteverosta

annetun lain 9 §:n muuttami- sesta, laki pelastuslain 89 ja 90 §:n muuttamisesta, laki polttoainemaksusta annetun lain muuttamisesta, laki rautatiekuljetuslain 8a §:n muutta- misesta, laki rautatielain muuttamisesta, laki rikesak- korikkomuksista annetun lain 4 §:n muuttamisesta, laki sakan ja rikesakon määräämi- sestä annetun lain muuttami- sesta, laki sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustus- voimissa annetun lain 42 ja 91 §:n muuttamisesta, laki ter- veydenhuollon ammattihenki- löistä annetun lain 24a §:n muuttamisesta, laki tie- ja maastoliikenneonnettomuuk- sien tutkinnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta, laki tie- liikennelain muuttamisesta, laki ulosottomaksuista anne- tun lain 2 §:n muuttamisesta, laki valmiuslain 71 ja 79 §:n muuttamisesta, laki verotus- menettelystä annetun lain 18 §:n muuttamisesta, laki vesikulkuneuvorekisteristä annetun lain muuttamisesta, laki yhteisen kalastuspolitiin- kan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta annetun lain 69 §:n muuttamisesta, laki yksityisestä huvialuksesta suoritettavasta polttoainemak- susta annetun lain muuttami- sesta, laki ylikuormamaksusta annetun lain 2 §:n muuttami- sesta ja laki öljyvahinkojen torjuntalain 31 §:n muuttami- sesta (301-359/2018)

HE 145/2017
LiVM 3/2018

Lait tulevat voimaan 1.7.2018. Lii- kenteen palveluista annetun lain muuttamisesta annettavan lain II osan 7 luvun 6 ja 8 § sekä III osan 2 luvun 2 a ja 4 § tulevat voimaan 1.1.2019.

Liikenteen palveluista annettuun lakiin kootaan tieliikenteen lisäksi lento-, meri- ja raideliikenteen markkinoille pääsyä koskevat säännöt. Lakiin sisällytetään myös kuljetustoimintaa harjoittavien henkilöiden pätevyysvaatimukset ja heitä koskevat koulutusvaati-

mukset kaikkien liikennemuotojen osalta. Nykytilaa, jossa liikenteen markkinasääntely on jakautunut useaan eri säädökseen, muutetaan. Kokoamalla sääntely yhteen lakiin voidaan liikenteen palvelumarkki- noita helpommin tarkastella yhtenä kokonaisuutena. Lain tavoitteiden toteuttamista varten tarvitaan tietojen avaamista ja avointen raja- pintojen kautta tapahtuvaa asioin- tia. Eduskunnan lausumat:
1. Eduskunta edellyttää, että val- tioneuvosto pyrkii kehittämään järjestelmän, joka helpottaa toimi- mista raskaan liikenteen tehtävissä Puolustusvoimien nopeutetun am- mattipätevyyskoulutuksen pohjal- ta. 2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto valmistelelee hank- keen kolmannen vaiheen hallituk- sen esityksessä laista juoksevaan pykälänumerointiin perustuvan, kieliasultaan selkeän ja järkevästi jäsennellyn kokonaisuuden.

► HALLITUKSEN ESITYKSET

- **Hallituksen esitys (HE 29/2018 vp) eduskunnalle laiksi oikeudenkäynnistä hallintoasioissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.**

Ehdotetaan säädettäväksi laki oi- keudenkäynnistä hallintoasioissa. Lailla kumottaisiin voimassa oleva hallintolainkäyttölaki. Lisäksi eh- dotetaan muutoksia 51 lakiin lähinnä niissä olevien viittaussään- nösten johdosta. Erikoiskasvien markkinoimismaksuista annettu laki kumottaisiin tarpeettomana. Uudistuksen tarkoituksena on täs- mentää hallintolainkäytön säänte- lyä, tehostaa oikeudenkäyntime- nettelyä hallintotuomioistuimissa sekä kehittää korkeimman hallin- to-oikeuden asemaa ennakkopää- töstuomioistuimeksi. Lait on tar- koitettu tulemaan voimaan vuo- den 2019 alussa tai alkupuolella.

- **Hallituksen esitys (HE 30/2018 vp) eduskunnalle laeiksi rikos- lain, pakkokeinolain 10 luvun ja poliisilain 5 luvun muutta- misesta.**

Esityksessä ehdotetaan rikoslain- säädäntöön tehtäviksi muutokset, joita edellyttää terrorismin torju-

misesta tehty Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2017/541. Jo rangaistaviksi säädettyjen terrorismirikosten rangaistavuuden alaa laajennettaisiin, mikä koskee esimerkiksi tiettyjä vakavia tietoverkkorikoksia terroristisessa tarkoituksessa tehtyjen rikosten osalta, kouluttautumista terrorismirikoksen tekemistä varten ja matkustamista terrorismirikoksen tekemistä varten. Lisäksi rangaistaviksi säädettäisiin terroristisessa tarkoituksessa tehty radiologista asetta koskeva rikos ja terrorismirikoksen tekemistä varten tapahtuvan matkustamisen edistäminen. Salaisia pakkokeinoja ja salaisia tiedonhankintakeinoja koskeviin säännöksiin ehdotetaan tehtäviksi muutokset, joita rikoslainsäädäntöön tehtävät muutokset edellyttävät. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään 8.9.2018, jolloin direktiivi on viimeistään pantava täytäntöön.

● **Hallituksen esitys (HE 31/2018 vp) eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä. Lailla pantaisiin täytäntöön niin sanottu rikosasioiden tietosuojadirektiivi. Direktiivissä edellytetään, että täytäntöönpanevan lainsäädännön tulisi olla voimassa 6.5.2018. Laki olisi soveltamisalallaan noudatettava yleislaki. Ehdotettuun lakiin liittyen esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi rikosrekisterilakia ja neljää muuta lakia.

● **Hallituksen esitys (HE 35/2018 vp) eduskunnalle laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista ja laki kasvupalvelujen järjestämisestä Uudenmaan maakunnassa. Lisäksi esitykseen sisältyy ehdotus lakiehdotusten yhteiseksi voimaannapolaiksi, jolla kumottaisiin laki

alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista. Aluekehittämisjärjestelmän ja kasvupalvelujen uudistaminen perustuu hallitusohjelmaan ja maakuntauudistukseen. Alueiden kehittämistä koskevaan sääntelyyn ei esitettäisi merkittäviä sisällöllisiä muutoksia. Vastuu alueiden kehittämisestä olisi maakunnilla ja kunnilla alueillaan. Maakunta toimisi aluekehittämisviranomaisena. Valtio vastaisi valtakunnallisesta alueiden kehittämisestä. Valtion ja maakuntien välille ehdotetaan vuosittaisia alueiden kehittämisen keskusteluja. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2020 kuitenkin niin, että voimaannapolaki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

● **Hallituksen esitys (HE 36/2018 vp) eduskunnalle tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi Portugalin kanssa tehdyn sopimuksen irtisanomiseksi.**

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta antaisi suostumuksensa siihen, että Suomi irtisanoo Helsingissä vuonna 1970 Portugalin kanssa tulon ja omaisuuden kaksinkertaisen verotuksen estämiseksi tehdyn sopimuksen. Erityisesti eläkkeiden verottamista koskevat sopimusmääräykset eivät vastaa Suomen nykyistä verosopimuspolitiikkaa. Suomi on neuvotellut Portugalin kanssa uuden sopimuksen, joka allekirjoitettiin marraskuussa 2016. Eduskunta on hyväksynyt sopimuksen joulukuussa 2016. Sen sijaan Portugalissa uutta sopimusta ei ole annettu parlamentin käsiteltäväksi, joten sopimus ei ole tullut vielä voimaan. Voimassa olevaa vuoden 1970 sopimusta ei voida nykyisessä tilanteessa pitää tarkoituksenmukaisena, ja sen vuoksi esitetään, että Suomi irtisanoo sopimuksen. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella.

● **Hallituksen esitys (HE 40/2018 vp) eduskunnalle varhaiskasvatuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.**

Varhaiskasvatuksessa sovelletut useisiin eri sosiaalihuollon järjestämisestä koskeviin lakeihin ja asetuksiin sekä lasten päivähoitosta an-

nettuun asetukseen kuuluneet säännökset koottaisiin uuteen varhaiskasvatuslakiin. Henkilökunnan kelpoisuuksista, henkilöstön mitoituksista ja tietojen käsittelystä ja salassapidosta säädettäisiin varhaiskasvatuslaissa. Laissa säädettäisiin koulutukseen perustuvista tehtävämikkeistä ja otettaisiin huomioon ammatillisessa koulutuksessa tapahtuneet muutokset. Lailla perustettaisiin uusi varhaiskasvatuksen tietovaranto, jonka tarkoituksena on parantaa varhaiskasvatustietojen yhdenmukaisuutta ja luotettavuutta ja mahdollistaa varhaiskasvatustietojen turvallinen, tehokas ja keskitetty sähköinen kokoaminen, käsittely ja luovuttaminen lapsen huoltajien ja tietoja tarvitsevien eri viranomaisten käytettäväksi. Päiväkodin johdon kelpoisuuksia ja henkilöstörakennetta koskevia säännöksiä muutettaisiin nykyisestä kasvattamalla korkeakoulutuen henkilöstön määrää. Mainittuja muutoksia aletaan soveltaa 1.1.2030 lukien. Ministeriö seuraa kelpoisuusehdot täyttävän henkilöstön koulutusmäärien riittävyttä ja alueellisen saatavuuden kehittymistä tarpeellisia selvityksiä teettämällä ja ryhtyy tarvittaessa lainsäädäntö- ja muihin toimenpiteisiin ennen vuotta 2030. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2018. Lain 31 ja 37 §:ää aletaan soveltaa 1.1.2030 lukien.

● **Hallituksen esitys (HE 41/2018 vp) eduskunnalle lukiolaiksi sekä laeiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta.**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi lukiolaki. Lukiokoulutus olisi edelleen kolmivuotinen koulutus, jota järjestettäisiin erikseen nuorille ja aikuisille tarkoitettuina oppimäärinä. Oppimäärien ja niihin kuuluvien opintojen mitoituksen perusteena käytettäisiin kurssien sijaan opintopisteitä. Opintojen rakenteesta ja laajuuksista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Oppiaineita ja niihin kuuluvien opintojen määrää tai pakollisuutta ei ole tarkoitus muuttaa nykytilaan nähden, mutta koulutuksen järjestäjä päättäisi pääosin minkä laajuisina opinto-

jaksoina opinnot järjestetään. Opiskelijalla olisi oikeus saada säännöllisesti tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta. Ohjausta annettaisiin myös opiskelijoille, joiden opiskeluoikeus on päättymässä tai jotka ovat eroamassa, sekä henkilöille, jotka lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamisen jälkeen eivät ole saaneet jatko-opiskelupaikkaa. Ehdotetussa laissa säädettäisiin oppimisen tuesta lukiokoulutuksessa. Opiskelijalla, jolla on oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoritua opinnoistaan, olisi oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisesta säädettäisiin laissa. Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista olisi järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. Opetus olisi lisäksi järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. Lisäksi muutettaisiin ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettua lakia. Ylioppilastutkinnon kokeiden uusimiskertoja koskevista rajoituksista luovuttaisiin ja koulutuksen järjestäjille säädettäisiin velvollisuus järjestää kokeet myös uusijoille ja tutkinnon täydentäjille. Voimassa olevaan lukiolakiin sisältyvät ylioppilastutkintoa ja ylioppilastutkintolautakuntaa koskevat säännökset siirrettäisiin ylioppilastutkinnon järjestämisestä annettuun lakiin. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia muutettaisiin ehdotetuista laeista koulutuksen järjestäjille aiheutuvien uusien kustannusten korvaamiseksi. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2019. Lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteet uudistettaisiin vuosien 2019–2020 aikana ja niiden mukaan laaditut opetussuunnitelmat otettaisiin käyttöön syksyllä 2021 alkavassa lukiokoulutuksessa.

● **Hallituksen esitys (HE 44/2018 vp) eduskunnalle laiksi tietoyhteiskuntakaaren muuttamisesta.**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia. Lakiin lisät-

täisiin säännökset teleyritysten oikeudesta käsitellä tiettyihin rikoksiin liittyviä henkilötietoja vahinkojen ehkäisemiseksi teleyritykselle, sen asiakkaille tai toisille teleyrityksille. Esityksen tarkoituksena on sisällyttää teleyrityksen käsitteilyoikeudet sektorilainsäädäntöön siltä osin kuin käsittelystä on säädetty kansallisessa lainsäädännössä EU:n yleisen tietosuojasetuksen mukaan. Lisäksi esityksen mukaan jatkettaisiin matkapuhelinliittymien puhelinmarkkinointikieltoa nykyisen sääntelyn voimassaolon päätyttyä kolmen vuoden määräajaksi eli 1.7.2021 asti olosuhteiden pysyessä merkittäviltä osin muuttumattomana.

● **Hallituksen esitys (HE 45/2018 vp) eduskunnalle laiksi maantielain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.**

Ehdotetuilla laeilla toteutettaisiin valtaosa maakuntalain mukaisten liikennettä koskevien tehtävien siirroista valtiolta maakunnille. Maantielakiin lisättäisiin maakuntauudistuksesta johtuen säännökset sopimusmenettelyyn perustuvasta tienpidon hoitamisesta valtion ja maakuntien yhteistyönä. Liikennevirasto toimisi edelleen tienpitäjänä, ja vastaisi maantieverkon omistajan tehtävistä. Maakunnissa hoidettavien tienpidon tehtävien rahoitus järjestettäisiin erillisrahoituksena, ja maakuntien olisi hoidettava niille säädettävät tienpidon tehtävät yhteistoiminnassa muodostamalla enintään yhdeksän tienpitoaluetta. Maantielakiin lisättäisiin säännökset valtakunnallisesta ja maakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnittelusta. Maantielain nimike muutettaisiin siksi laiksi liikennejärjestelmästä ja maanteistä. Maantielakiin tehtäisiin myös eräitä tienpitoa koskevia sisällöllisiä muutoksia, joista merkittävimmät koskevat maanteiden luokittelua, tienpidon yleisiä vaatimuksia, maanteiden palvelutasoa ja kunnossapitoa sekä tienpidon valvontaa. Lisäksi tienpidon turvallisuusjohtamisjärjestelmästä ja varautumisesta ehdotetaan lisättäväksi säännökset lakiin. Ratalakiin tehtäisiin maantielakiin esitettyä vastaavasti muutoksia rautateiden luokittelua koskevan päätöksenteon selkeyttämiseksi sekä radanpi-

don yleisten vaatimusten selkeyttämiseksi ja täydentämiseksi. Lakiin tehtäisiin myös eräitä muita maantielain muutosten kanssa yhdenmukaisia muutoksia. Lisäksi lakiin tehtäisiin maakuntauudistuksesta johtuvat tarpeelliset muutokset. Esitykseen sisältyvissä liitelaeissa toteutettaisiin maakuntauudistuksesta johtuvat toimivallan siirrot lisäksi julkisen henkilökäytökseen tehtävien ja liikkumisen ohjauksen valtionavustustehtävän osalta. Esityksellä siirrettäisiin myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa hoidetut asiakaspalvelukeskuksen ja tieliikennetelematiikan tehtävät perustettavaksi ehdotettuun liikenteen ohjausyhtiöön. Liitelakeihin tehtäisiin lisäksi muut maakuntauudistuksesta ja maantielain nimen muuttamisesta johtuen tarpeelliset muutokset. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2020. Eräät maantielakia ja ratalakia koskevat muutokset on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

● **Hallituksen esitys (HE 46/2018 vp) eduskunnalle laiksi laajakaistarakentamisen tuesta haja-asutusalueilla annetun lain muuttamisesta.**

Lakia esitetään muutettavaksi siten, että maksuhakemuksen tekemiselle säädetty määräaika poistetaan laista. Tämä mahdollistaa, että tuettuja yhteyksiä voitaisiin rakentaa ja niille myönnettyjä tukia maksaa vuoden 2019 jälkeen. Lisäksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös sähköisestä tiedoksiannosta.

● **Hallituksen esitys (HE 49/2018 vp) eduskunnalle liikesalaisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi liikesalaisuuslaki. Laisa säädettäisiin liikesalaisuuksien suojasta ja siviilioikeudellisista oikeussuojakeinoista. Esityksellä pantaisiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston liikesalaisuuksien suojaamista koskeva direktiivi. Samalla liikesalaisuuksien suojaa koskeva sääntely sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetusta laista kumottaisiin ja voimassa oleva sään-

tely siirrettäisiin eräin täsmennyksin liikesalaisuuslakiin. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työ sopimuslakia. Lakia täsmennettäisiin ja siihen lisättäisiin viittaussäännös liikesalaisuuslakiin, koska ehdotettu työ sopimuslain liikesalaisuuksia koskeva säännös saisi sisältönsä myös ehdotettavassa liikesalaisuuslaista. Esityksessä ehdotetaan kärkeä oikeudelle ja markkinaoikeudelle osin rinnakaista toimivaltaa liikesalaisuuksien loukkauksia koskevissa riitaasioissa. Oikeuspaikkasäännös edellyttää tarkistuksia oikeudenkäymiskaareen sekä oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettuun lakiin. Oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettua lakia muutettaisiin myös siten, että liikesalaisuuksia koskevat kiellot käsiteltäisiin markkinaoikeudessa teollis- ja tekijänoikeudellisina asioina. Vähäisiä tarkistuksia ehdotetaan myös todistelun turvaamisesta teollis- ja tekijänoikeuksia koskevissa riita-asioissa annettuun lakiin. Esityksessä ehdotetaan, että liikesalaisuuden osalta käytettävä käsitteistö yhdenmukaistettaisiin siten, että lainsäädännössä käytettäisiin johdonmukaisesti käsitettä liikesalaisuus. Direktiivin täytäntöönpanon määräaika päättyy 9.6.2018. Lait ovat tarkoitettu tulemaan voimaan viimeistään kyseisenä päivänä.

● **Hallituksen esitys (HE 52/2018 vp) eduskunnalle sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädännön muuttamiseksi EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen johdosta.**

Esityksessä ehdotetaan sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädäntöön muutoksia, jotka johtuvat EU:n yleisestä tietosuoja-asetuksesta. Tietosuoja-asetuksen kanssa ristiriitaiset tai päällekkäiset säännökset ehdotetaan kumottavaksi, koska asetus on suoraan sovellettavaa oikeutta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan eräitä tietosuoja-asetusta tarkentavia säännöksiä ja välttämättömiä poikkeuksia tietosuoja-asetuksen velvoitteista. Vakuutusyhtiöitä koskevaan lainsäädäntöön ja luottolaitostoinnasta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset, jotka mahdollistaisivat rikospäilyihin ja rikostuomioihin liittyvien henkilötietojen

käsittelyn ja luovuttamisen toisille vakuutusyhtiöille niin sanottujen väärinkäytösrekistereiden ylläpidossa. Sosiaaliturvalainsäädäntöön ehdotetaan lisättäväksi säännökset, joilla poikettaisiin tietosuoja-asetuksen mukaisesta oikeudesta käsittelyn rajoittamiseen siltä osin kuin kyse on laissa säädetyn tehtävän hoitamisesta ja rekisteröidyn vaatimus käsittelyn rajoittamisesta on ilmeisen perusteeton. Lisäksi sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädäntöön ehdotetaan lisättäväksi säännökset, jotka mahdollistaisivat automaattisten päätösten antamisen tietyin edellytyksin. Eräistä nykyisin rekisteröidyn suostumukseen perustuvista henkilötietojen luovutuksista ehdotetaan otettavaksi säännökset lakiin. Lait ovat tarkoitettu tulemaan voimaan 25.5.2018.

● **Hallituksen esitys (HE 57/2018 vp) eduskunnalle laeiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain, opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain sekä yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain muuttamisesta.**

Ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia muutettaisiin siten, että opetus- ja kulttuuriministeriölle annettua valtuutusta asetuksella säätää ammatillisen tutkinnon perusteisiin sisältyvistä osaamisaloista laajennettaisiin sikäli, kun se olisi tarpeellista johtuen osaamisalaan kohdistuvista muista säännöksistä, sopimuksista tai osaamisalaan kohdistuvista turvallisuusvaatimuksista. Opiskelu-oikeuden peruuttamista opiskelijan terveydentilaan ja toimintakykyyn liittyvistä syistä koskevia säännöksiä täsmennettäisiin siten, että säännöksiä voidaan soveltaa paitsi kokonaiseen tutkintoon, myös tutkintoon kuuluvaan osaamisalaan. Järjestämisluvan myöntämistä koskevaa säännöstä täsmennettäisiin siten, että ammatillisen koulutuksen järjestämisluvasa voitaisiin poissulkea koulutuksen järjestäjän oikeus myöntää tutkintoja ja antaa koulutusta tiettyyn tutkintoon sisältyvällä osaamisalalla tai osaamisaloilla. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia muutettaisiin täsmentämällä sitä siten, että harkinnanvaraisen korotuksen myöntämi-

nen on mahdollista myös varainhoitovuoden aikana. Lisäksi tehtäisiin tarpeelliset täsmennykset koskien mahdollisen lisätalousarvion mukaisen rahoituksen jakamista. Yksityisistä turvallisuuspalveluista annettuun lakiin tehtäisiin ammatillisesta koulutuksesta annetusta laista ja ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteesta annetusta asetuksesta johtuvat tekniset muutokset. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään 1.8.2018. Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista tulisi voimaan kuitenkin 1.8.2018.

● **Hallituksen esitys (HE 58/2018 vp) eduskunnalle laiksi opintotukilain 4 ja 5 a §:n muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi.**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opintotukilakia ja lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden koulumatkustusta annettua lakia siten, että opintotukea ja koulumatkatukeen oikeuttaviksi opinnoiksi katsotaan perusopetuslaissa säädetyn oppivelvollisuusiän ylittäneille järjestetty perusopetus. Kyseinen opiskelu katsotaan päätoimiseksi, jos opintojen laajuus olisi vähintään 22 kurssia lukuvuodessa. Työttömyysturvalakiin tehtäisiin lisäksi opintotukea koskevan lainsäädännön muutoksista johtuva muutos päätoimisen opiskelun määritelmään. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2018.

● **Hallituksen esitys (HE 59/2018 vp) eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta.**

Työttömyysturvalakia muutettaisiin siten, että työnhakijalla olisi oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä, jos hän on täyttänyt 25 vuotta ja opinnot kestävät enintään kuusi kuukautta. Lisäksi edellytyksenä olisi, että opinnot antavat ammatillisia valmiuksia tai tukevat yritystoimintaa. Opintoja pidettäisiin tietyin edellytyksin työttömyysturvan niin sanotussa aktiivimallissa tarkoitettuna aktiivisuutena. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2018. Lain työllistymistä edistävän palvelun määritelmää koskeva säännös tulisi kuitenkin voimaan 1.1.2019.

● **Hallituksen esitys (HE 60/2018 vp) eduskunnalle laeiksi digitaalisten palvelujen tarjoamisesta sekä sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetun lain muuttamisesta.**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta. Säädös olisi uusi ja sillä pannaan kansallisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi julkisen sektorin elinten verkkosivustojen ja mobiilivarellusten saavutettavuudesta (saavutettavuusdirektiivi). Laissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi viranomaisten sekä muiden julkista hallintotehtävää hoitavien velvollisuudesta tarjota digitaalisia palveluja hallinnon asiakkaille sekä tähän liittyvistä velvollisuuksista. Esityksessä ehdotetaan myös kumottavaksi ja muutettavaksi eräitä sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetun lain säännöksiä, jotka ovat rinnakkaisia ehdotettavan uuden lain kanssa. Ehdotettavalla lailla pyritään edistämään digitaalisten palvelujen laadukasta ja tietoturvallista tarjoamista julkisella sektorilla sekä parantamaan yhteiskunnan erityisryhmien edellytyksiä selvittää omatoimisesti julkisen sektorin digitaalisten palvelujen käytöstä. Laissa säädettäisiin keinoista, joilla digitaalisten palvelujen saavutettavuutta edistettäisiin sekä varmistettaisiin saavutettavuusvaatimusten tehokas toimeenpano. Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2018.

● **Hallituksen esitys (HE 61/2018 vp) eduskunnalle laiksi Liikenne- ja viestintäviraston perustamisesta, Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi niihin liittyviksi laeiksi.**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Liikenne- ja viestintävirastosta ja laki Liikennevirastosta annetun lain muuttamisesta (ns. virastolait) sekä niiden yhteinen voimaannpanolaki. Lisäksi esityksessä on mukana liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan uudistukseen liittyvät muut noin sataa lakia koskevat muutosehdotukset. Näillä liitelaeilla muutettaisiin virastojen toimivalta vastaamaan virastolaissa esitettyjä

tehtäviä ja vastuita. Liikenteen turvallisuusvirasto, Viestintävirasto sekä Liikenneviraston tietyt toiminnot yhdistettäisiin uudeksi virastoksi, Liikenne- ja viestintävirastoksi. Liikenneviraston jäljellä olevat tehtävät ja toiminnot tulisivat Väyläviraston tehtäväksi. Virasto vaihtaisi nimeään, mutta muutoin virasto jatkaisi keskeytyksettä toimintaansa. Virastouudistuksen olisi tarkoitus tulla voimaan ja uusi virasto perustaa 1.1.2019. Liikenne- ja viestintävirastoon voitaisiin nimittää pääjohtaja jo 1.10.2018 lukien.

● **Hallituksen esitys (HE 64/2018 vp) eduskunnalle laiksi pelastuslain muuttamisesta.**

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi pelastuslakia siten, että alueen pelastustoimelta poistettaisiin velvoite huolehtia nuohouspalvelujen järjestämisestä. Alueen pelastustoimelta poistettaisiin myös mahdollisuus tuottaa nuohouspalveluja omana työnään. Muilta osin sääntely säilytettäisiin nykyisen lainsäädännön mukaisena, mutta sääntelyn selkeyttämiseksi tarkemmat säännökset nostettaisiin sisäministeriön asetuksesta pelastuslakiin. Säännöksiä myös yksinkertaistettaisiin. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2019.

➔ **VALTIONEUVOSTON ASETUKSET**

● **Valtioneuvoston asetus esitutkinnasta, pakkokeinoista ja salaisesta tiedonhankinnasta annetun valtioneuvoston asetuksen 3 luvun muuttamisesta (271/2018).**

Asetus tulee voimaan 7.5.2018.

Laki rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa (108/2018) tuli voimaan 1.4.2018. Esitutkinnasta, pakkokeinoista ja salaisesta tiedonhankinnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (122/2014) säännökset esitutkinnasta, salaisista pakkokeinoista ja salaisista tiedonhankintakeinoista koskevat myös Rajavartiolaitosta. Asetusta on kuitenkin muutettava, sillä Rajavartiolaitoksen salaisen tiedon-

hankinnan toimivaltuuksista säädetään jatkossa Rajavartiolaitoksen rikostorjuntalaissa. Lisäksi on säädettävä Rajavartiolaitoksen perusmuotoisen tietolähdetoiminnan järjestelyistä sekä menettelyistä, jolla määrätään tehtävänsä salaiseen tiedonhankintaan erityisesti koulutettu pidättämiseen oikeutettu rajavartiomies. Laki poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta (860/2015) tuli voimaan 1.1.2016. Lailla säädettiin suojelupoliisi sisäministeriön alaiseksi valtakunnalliseksi yksiköksi. Asetuksen 3 luvun 21 pykälää muutetaan siten, että Poliisihallitus määräämisen sijaan kutsuu suojelupoliisin edustajan ryhmään, joka seuraa salaista tiedonhankintaa.

● **Valtioneuvoston asetus vakuutuksesta annettavien tietojen toimittamisesta (293/2018).**

Asetus tulee voimaan 1.10.2018.

Asetuksessa pannaan täytäntöön säännökset, jotka vastaavat vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin ((EU) 2016/97) 23 artiklan 1–6 kohtaa. Asetuksessa säädetään tarkentavia säännöksiä tietojen toimittamisen yleisistä edellytyksistä sekä tietojen toimittamisesta paperilla, muulla pysyvällä tavalla kuin paperilla ja verkkosivuston välityksellä. Uudet säännökset täydentävät vakuutusten tarjoamisesta annetun lain ja vakuutusoppimislain säännöksiä.

● **Valtioneuvoston asetus vahinkovakuutustietoja sisältävän asiakirjan laatimisesta, sen sisältämistä tiedoista, esitystavasta ja asiakkaalle antamisesta (294/2018).**

Asetus tulee voimaan 1.10.2018.

Asetuksessa pannaan täytäntöön säännökset, jotka vastaavat vakuutusten tarjoamisesta annetun direktiivin ((EU) 2016/97) 20 artiklan 5–8 kohtaa. Asetuksen säännöksiä sovelletaan vahinkovakuutusotuiden tarjoamisen yhteydessä. Tällöin eräät tiedot on annettava vakiomuotoisessa vakuutusta koskevat tiedot sisältävässä asiakirjassa paperilla tai muulla pysyvällä tavalla. Asetuksessa on tarkentavia säännöksiä myös asiakirjan laatijasta, asiakirjassa olevista tiedoista, asiakirjan kielestä sekä esi-

tystavasta ja asiakkaalle antamisesta. Säännökset täydentävät vakuutusten tarjoamisesta annetun lain ja vakuutusopimuslain säännöksiä.

➔ KORKEIN OIKEUS

KKO:2018:22

Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuslajin valinta – Yhdyskuntapalvelu

A oli aikaisemmin tuomittu kerran ehdolliseen vankeusrangaistukseen useista seurustelukumppaniinsa B:hen kohdistuneista pahoinpitelyrikoksista. Noin puoli vuotta tuomion jälkeen hän syyllistyi uudestaan B:n pahoinpitelyyn sekä törkeään rattijuopumukseen. Hänet tuomittiin näistä rikoksista sekä täytäntöönpantavaksi määrätystä ehdollisesta vankeusrangaistuksesta yhteiseen kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että rikollisen toiminnan jatkaminen tai muut painavat syyt eivät muodostaneet estettä tuomita A ehdottoman vankeusrangaistuksen sijasta yhdyskuntapalveluun.

RL 6 luku 11 § 1 mom

KKO:2018:23

Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuksen mittaaminen – Lieventämisperusteet – Rangausasteikon lieventäminen – Veropetos – Törkeä veropetos – Kirjanpitorikos – Törkeä kirjanpitorikos – Tunnustamisoikeudenkäynti

A:ta epäiltiin useista talousrikoksista. Esitutinnan aikana A oli ensin kiistänyt syyllisyytensä mutta myöhemmin myöntänyt sen ja aloittanut syyteneuvottelun syyttäjän kanssa. Asia oli kaikkien epäiltyjen rikosten osalta käsitelty tunnustamisoikeudenkäynnissä. A oli maksanut pääosan Verohallinnon saatavista ennen asian viirelletuloa käräjäoikeudessa ja loppuosan hovioikeuskäsittelyn aikana. Kysymys rangaistuksen mitaamisesta ja erityisesti rikoslain 6 luvun 6 §:n 3 kohdan ja 8a §:n

vaikutuksesta A:lle tuomittavaan rangaistukseen.

RL 6 luku 6 § 3 kohta
RL 6 luku 8a §

KKO:2018:24

Rekisterimerkintärikos – Menettämisseuraamus – Hyödyn menettäminen

A:n oli katsottu syyllistyneen rikoslain 16 luvun 7 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun rekisterimerkintärikokseen hänen ilmoittuaan kaupparekisteriin totuudenvastaisesti eräät henkilöt kahden kommandiittiyhtiön vastuunalaisiksi yhtiömiehiksi. Korkein oikeus katsoi, ettei A ollut hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä käyttänyt aiheutettua virhettä hyväkseen harjoittamalla kommandiittiyhtiöissä liiketoimintaa omaan lukuunsa eikä siten syyllistynyt myös momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla rekisterimerkintärikokseen. (Ään.)

A ei ollut myöskään saanut rekisterimerkintärikoksista sellaista taloudellista hyötyä, joka oli tuomittava valtiolle menetetyksi. (Ään.)

RL 16 luku 7 § 1 mom

KKO:2018:25

Yksityistie – Ennestään oleva tie

Korkeimman oikeuden päätöksestä ilmenevillä perusteilla katsottiin, että kun tielle ei ollut aikaisemmin kiinteistötoimituksessa perustettu tieoikeutta, kysymyksessä ei ollut yksityistielain 9 §:n 1 momentin tarkoittama ennestään oleva tie. Tieoikeuden perustamista olisi tullut arvioida yksityistielain 8 §:n mukaisten niin sanottua perustieoikeutta koskevien edellytysten perusteella. Asia palautettiin maaoikeuden valitusasian asianmukaista tutkimista ja käsittelyä varten.

YksitTieL 8 §
YksitTieL 9 §

KKO:2018:26

Työsopimus – Työsopimuksen päättäminen – Työsopimuksen irtisanominen

Työnantaja oli helmikuussa 2012 irtisanonut linja-autonkuljettaja A:n toistaiseksi voimassa olleen työsopimuksen päättymään elokuussa

2012, jolloin A:n työtehtävät olisivat määräaikaisen liikennöintisopimuksen päättymisen vuoksi olennaisesti ja pysyvästi vähentyneet. Ennen A:n työsuhteen päättymistä liikennöintisopimusta oli kuitenkin jatkettu yhden vuoden pituisella uudella sopimuksella, minkä johdosta työnantaja oli elokuussa 2012 tarjonnut A:lle vuoden pituisista määräaikaista työsopimusta. A:n kieltäytyttyä tarjotusta työstä työnantaja oli ottanut kaksi uutta työntekijää määräaikaisiin työsuhteisiin tätä työtä tekemään.

Kun työsopimuslain 7 luvun 3 §:ssä tarkoitettua perustetta irtisanoo A:n työsopimus ei ollut enää työsuhteen päättyessä ollut, työnantajan olisi uuden määräaikaisen työsopimuksen tarjoamisen sijasta tullut peruuttaa A:n irtisanominen. A:n työsopimuksen päättämiseen ei ollut ollut laillista perustetta.

TSL 7 luku 1 §
TSL 7 luku 3 §

KKO:2018:27

Sakko – Sakkomääräys – Muutoksenhaku – Muutoksenhaku-oikeus – Ennakkopäätösvalitus – Tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkominen

Poliisi oli antanut A:lle sakkomääräyksen tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkomisesta katsottuaan A:n ajoneuvon kuljettajana jättäneen käyttämättä pakolliseksi määrättyä ajopiirturia. Sakkomääräyksen mukaan A oli tunnustanut teon, hyväksynyt seuraamuksen, suostunut summaariseen menettelyyn sekä luopunut oikeudestaan suulliseen käsittelyyn.

A valitti sakkomääräyksestä sillä perusteella, että hänellä ei ollut ollut velvollisuutta käyttää ajopiirturia kysymyksessä olleessa ajossa. Korkein oikeus katsoi valituksessa esitetyn väitteeksi sakkomääräyksen perustumisesta väärään lain soveltamiseen, minkä vuoksi A:lla oli oikeus valittaa määräyksestä. Vrt. KKO:2018:29.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevillä perusteilla A:lla katsottiin olleen velvollisuus käyttää ajopiirturia. Käräjäoikeuden päätös kumottiin ja sakkomääräys jätettiin voimaan.

L sakan ja rikesakon määräämisestä 35 §

Euroopan parlamentin ja neuvoston A (EY) N:o 561/2006 3 art, 13 art TLL 105 a §
A ajoneuvojen käytöstä tiellä 7 § 1 mom e kohta

KKO:2018:28

Syyttäjä – Muutoksenhaku – Puhevalta

Kihlakunnansyyttäjän ennakkopäätösvalitusta käräjäoikeuden päätöksestä ei ollut lähetetty valtakunnansyyttäjänviraston kautta, vaan se oli toimitettu käräjäoikeuden kautta suoraan Korkeimmalle oikeudelle. Kysymys syyttäjän puhevallan käyttämisestä Korkeimmassa oikeudessa. (Ään.)

KKO:2018:29

Rikesakko – Rikesakkomääräys – Muutoksenhaku – Muutoksenhakuoikeus – Ennakkopäätösvalitus

Poliisi oli antanut A:lle rikesakkomääräyksen, jonka mukaan A oli syyllistynyt järjestyserikkomukseen pitämällä koiraansa irrallaan taajama-alueella. Rikesakkomääräyksen mukaan A oli tunnustanut teon, luopunut oikeudestaan suulliseen käsittelyyn, suostunut sakkomenettelyyn ja hyväksynyt seuraamuksen.

A valitti rikesakkomääräyksestä sillä perusteella, että hän ei ollut pitänyt koiraansa irrallaan ja että hänen naapurinsa tekemä rikosilmoitus oli perätön. Korkeimman oikeuden ratkaisussa lausutuilla perusteilla A:lla ei katsottu olleen oikeutta valittaa rikesakkomääräyksestä mainitulla perusteella.

L sakon ja rikesakon määräämisestä 35 §

KKO:2018:30

Seksuaalirikos – Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö – Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuksen mittaaminen – Rangaistusasteikon lieventäminen – Syyntakeisuus

A, joka tekoajankohtana oli ollut 15–16-vuotias, oli noin puolentoista vuoden aikana ollut toistuvasti sukupuoliyhteydessä 7–8-vuotiaan sukulaistyön kanssa tunkeutumalla peniksellään lapsen peräaukkoon. Kysymys rangaistuksen

määräämisestä syyksiluettun nuorena henkilönä ja alentuneesti syyntakeisena tehdyn lapsen törkeän seksuaalisen hyväksikäytön johdosta. (Ään.)

RL 3 luku 4 §
RL 6 luku 3 §
RL 6 luku 4 §
RL 6 luku 8 §

KKO:2018:31

Syrjintä – Työsopimus – Työhönotto – Korvattava vahinko

A oli työskennellyt X Oy:ssä lukuisissa lyhyissä määräaikaisissa työsuhteissa tilapäisenä ahtaajana. Korkeimman oikeuden tuomiosta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että yhtiö oli syrjinyt A:ta terveydentilan perusteella, kun se oli laikannut tarjoamasta A:lle töitä hänen sairauspoissaolojensa vuoksi. Yhtiö tuomittiin maksamaan A:lle vahingonkorvausta työsopimuslain 12 luvun 1 §:n perusteella.

YhdenvertaisuusL 6 § (21/2004)
YhdenvertaisuusL 17 § (21/2004)
TSL 2 luku 2 § (23/2004)
TSL 12 luku 1 §

KKO:2018:32

Pahoinpitely – Törkeä pahoinpitely – Kuolemantuottamus – Törkeä kuolemantuottamus – Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuksen mittaaminen – Kohutuullistamisperusteet

A oli henkilöautoa kuljettaessaan kiilannut pyöräilijän eteen ja tehnyt äkkijarrutuksen sillä seurauksella, että pyöräilijä oli kaatunut pää edellä tiehen ja kuollut saamiensa vammojen johdosta seuraavana päivänä. A oli poistunut paikalta pysähtymättä.

A tuomittiin yhteiseen kahden vuoden kahdeksan kuukauden vankeusrangaistukseen törkeästä liikenneturvallisuuden vaarantamisesta, törkeästä pahoinpitelystä, törkeästä kuolemantuottamuksesta ja liikenneapaosta tieliikenteessä. Korkeimman oikeuden tuomiosta tarkemmin ilmenevin tavoin katsottiin, ettei rangaistusta tullut lieventää rikoksista tai tuomiosta seuranneen julkisuuden vuoksi. Sen sijaan rangaistusta mitattaessa otettiin A:n syyllisyyttä vähentävänä seikkana huomioon se, että hänen aikaisemmin saamansa ai-

vovamman jälkitila oli ollut omiaan heikentämään hänen kykyään säädellä käyttäytymistään pyöräilijän menettelyn ärsytettyä häntä.

RL 6 luku 4 §
RL 6 luku 7 § 1 kohta

KKO:2018:33

Muutoksenhaku – Valituslupa – Tuomion purkaminen rikosasiassa

Hovioikeus oli purkanut oman aikaisemman tuomionsa rangaistuksen määräämisen osalta oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 9 a §:n perusteella, koska siinä rikoslain 7 luvun 6 §:n mukaisesti rangaistusta alentavana huomioon otettu aiempi ehdoton vankeusrangaistus oli sittemmin muutoksenhaun johdosta kumottu syytteen hylkäämisen myötä. Hovioikeus oli palauttanut asian rangaistuksen mittaimen osalta uudelleen käsiteltäväksi käräjäoikeuteen. Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevin perustein hovioikeuden tuomion purkamista koskevaan päätökseen haettiin muutosta Korkeimmalta oikeudelta valituslupaa pyytämällä.

OK 30 luku 2 §
OK 31 luku 9 a §

KKO:2018:34

Rikoksen johdosta tapahtuva luovuttaminen – Säilössä pitäminen – Oikeudenkäyntikulut – Valtion korvausvastuu

Rikoksen johdosta luovutettavaksi pyydytyllä ei ollut oikeutta saada valtion varoista korvausta avustajan käyttämisestä aiheutuneista oikeudenkäyntikuluistaan.

L rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 24 §

KKO:2018:35

Seksuaalirikos – Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö – Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö – Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuslajin valinta – Rangaistuksen mittaaminen

Toisensa ensimmäistä kertaa tavanneet 23-vuotias A ja noin 13 vuoden 10 kuukauden ikäinen asianomistaja olivat olleet viettämässä iltaa eräissä asunnossa.

Asianomistaja oli illan aikana nauttanut alkoholia ja humaltunut. A oli tämän jälkeksi ollut sukupuolilyhytydessä asianomistajan kanssa. Hovioikeus oli tuominnut A:n lapsen törkeästä seksuaalisesta hyväksikäytöstä 1 vuoden ja 4 kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen.

Korkeimmassa oikeudessa rangaistus kovennettiin 2 vuoden ehdottomaksi vankeusrangaistukseksi.

RL 20 luku 7 §
RL 6 luku 3 §
RL 6 luku 4 §
RL 6 luku 9 §

KKO:2018:36

Teollisoikeusrikos – Tavaramerkki – Yhteisön tavaramerkki – Mallioikeus – Yhteisömalli – Laillisuusperiaate – Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

A:ta ja B:tä syytettiin teollisoikeusrikoksesta, koska he olivat tahallaan loukanneet asianomistajien yhteisön tavaramerkkiasetuksen ja yhteisömalliasetuksen mukaisia tavaramerkki- ja mallioikeuksia tuomalla maahan tuotevääreännöksiksi väitetyjä tuotteita. Koska teollisoikeusrikoksen tunnusmerkistö koski vain nimettyjen kansallisten lakien vastaisia oikeudenloukkauksia, A:n ja B:n menettely ei ollut laillisuusperiaate huomioon ottaen teollisoikeusrikokseksi rangaistava.

RL 49 luku 2 §

KKO:2018:37

Sopimus – Sopimuksen syntyminen – Sopimuksen irtisanominen – Vahingonkorvaus

Kahvia valmistaneen M Oy:n aloitteesta S Oy oli vuoden 2008 keväästä alkaen ryhtynyt valmistamaan ja myymään M Oy:n tuotemerkkeihin ja sen toimittamiin malleihin perustuneita kahvimukeja M Oy:lle ja sen asiakkaille. M Oy oli elokuussa 2011 ilmoittanut, että se lopettaa yhteistyön joulukuun lopussa 2011.

S Oy vaati kanteessaan, että M Oy veloitetaan suorittamaan sille korvausta myymättä jääneistä varastotuotteista. M Oy kiisti kanteen sillä perusteella, ettei osapuolten välillä ollut sopimusta ja että

joka tapauksessa neljän kuukauden irtisanomisaika oli riittävä.

Korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmenevin perustein katsottiin, että osapuolten välille oli syntynyt mukien valmistamista ja jakelua koskeva sopimus, jonka irtisanominen edellytti kohtuullista irtisanomisaikaa. S Oy:lle annettua neljän kuukauden aikaa pidettiin riittävänä, eikä M Oy siten ollut syyllistynyt sopimusrikkomukseen. (Ään.)

➔ KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallintoasiat

KHO:2018:47

Ulkomaalaisasia – Schengenvaltion myöntämä oleskelulupa – Käännyttäminen – Maahantulokielto – Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaarantaminen – Unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisu

Maahanmuuttovirasto päätti käännyttää kolmannen maan kansalaisen kotimaahansa Nigeriaan ja määräsi hänet Schengen-alueetta koskevaan maahantulokieltoon toistaiseksi, koska hänen katsottiin vaarantavan yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Valittajalla oli Espanjan myöntämä 11.2.2018 asti voimassa oleva oleskelulupa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, unionin tuomioistuimen annettua asiassa korkeimman hallinto-oikeuden ennakkoratkaisupyynnön johdosta tuomion (C-240/17 E, EU:C:2018:8), että koska maasta poistamiseen on ryhdytty sillä perusteella, että valittaja muodostaa vaaran yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle, hän ei enää täyttänyt Schengenin rajasäännösten 6 artiklan 1 kohdan e-alakohdan mukaista maahantulon edellytystä Schengen-valtioiden alueelle. Tämän vuoksi hänet on tullut käännyttää kotimaahansa Nigeriaan.

Lisäksi korkein hallinto-oikeus katsoi, että valittajalle on lähtökohteisesti tullut määrätä maahantulokielto, joka koskee kaikkia Schengen-valtioita. Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen 25 artiklan 2 kohta edellyttää, että kolmannen maan

kansalaiselle maahantulokiellon määräävä valtio neuvottelee sen valtion kanssa, joka on myöntänyt kolmannen maan kansalaiselle voimassa olevan oleskeluluvan. Maahanmuuttovirasto ei ollut toiminut virheellisesti käynnistäessään neuvottelumenettelyn Espanjan kanssa vasta siinä vaiheessa, kun valittaja oli määrätty käännytettäväksi ja hänelle oli määrätty Schengen-alueetta koskeva maahantulokielto. Neuvottelumenettelyn tuloksettomuuden vuoksi Maahanmuuttoviraston olisi tullut kuitenkin kohtuullisen ajan jälkeen peruuttaa valittajaa koskeva Schengen-alueetta koskeva maahantulokielto ja määrätä maahantulokielto Suomea koskevana.

Ulkomaalaislaki 11 § 1 momentti 5 kohta, 146 § 1 ja 2 momentti, 147 a 2 momentti, 149 b § ja 150 § 1–3 momentti

Jäsenvaltioissa sovellettavista yhteisistä vaatimuksista ja menettelyistä laittomasti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten palauttamiseksi 16.12.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2008/115/EY, paluudirektiivi) johdanto 14 perustelukappale, 3 artikla 3 ja 6 kohta, 6 artikla 1 ja 2 kohta sekä 21 artikla

Tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla 14 päivänä kesäkuuta 1985 Benelux-taloussiiton valtioiden, Saksan liittotasavallan ja Ranskan tasavallan hallitusten välillä tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehty yleissopimus (Schengenin yleissopimus SopS 23/2001 muutoksen) 25 artikla 1 (a)-3 kohta sekä sekä 96 artikla 1 ja 2 a kohta

KHO:2018:52

Ulkomaalaisasia – Kansainvälisen suojelu – Turvapaikka – Toissijainen suojelu – Seksuaalisen suuntautumisen – Henkilökohtaisen uskottavuuden arviointi – Suullinen käsittely – Todistelu – Vapaa todistusteoria – Selvityksen arviointi

Irakin kansalainen, Bagdadista kotoisin oleva A oli hakenut kansainvälistä suojelua seksuaalisen suuntautumisen perusteella. Maahanmuuttovirasto oli hylännyt hänen hakemuksensa. Hallinto-oikeus katsoi ajantasaisen maatie-

touden perusteella, että homoseksuaalit voivat Irakissa joutua vainotuksi tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen johdosta. Hallinto-oikeus on suullisessa käsittelyssä kuullut A:ta ja on arvioinut, ettei tämä ollut uskottavasti osoittanut olevansa homoseksuaali. Hallinto-oikeus hylkäsi A:n valituksen.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli kysymys valittajan seksuaalista suuntautumista koskevan näytön arvioinnista. Arvioitavaksi tuli muun ohella valittajan korkeimmalle hallinto-oikeudelle toimittaman kuva- ja video-aineiston hyväksyttävyyden merkitys näytössä. Valituskirjelmän mukaan kyseessä on valokuva ja video valittajasta intiimissä tilanteessa.

Korkein hallinto-oikeus viittasi perusteluissaan muun ohessa unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön ja totesi, ettei viranomaisena eikä tuomioistuimen edellyttämää hakijoita esittämään kuva- tai videoaineistoa seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvissa kansainvälistä suojelua koskeissa asioissa. Tämä olisi omiaan loukkaamaan valittajan ja kuvissa esiintyvien muiden henkilöiden ihmisarvoa ja yksityiselämän suojaa, vaikka kuvaaminen olisi perustunut vapaaehtoisuuteen.

Seuraavaksi oli arvioitava, miten tämäntyyppiseen kuva-aineistoon on suhtauduttava silloin, kun valittaja itse haluaa toimittaa sellaista seksuaaliseen suuntautumiseensa perustuvan turvapaikkaperusteensa tueksi. Korkein hallinto-oikeus totesi, että kansallisessa hallintoprosessissa yleisperiaatteena olevan vapaan todistusteorian mukaisesti todisteiden esittämistapaa ei ole rajoitettu eikä todisteiden todistusarvon harkintaa ole yksityiskohtaisesti säännelty. Henkilöiden yksityiselämän intiimien asioiden kuvaaminen ja tällaisen aineiston luovuttaminen todisteeksi voisi kuitenkin olla ongelmallista perusoikeuksina turvattujen ihmisarvon loukkaamattomuuden ja yksityiselämän suojan kannalta. Tällöin tulee ratkaistavaksi, onko tällaisen tuomioistuimelle omaaloitteisesti toimitetun todistusaineiston vastaanottamisesta kieltäydyttävä. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että vapaan todistelun periaatteen ja valittajan menettelyllisten oikeuksien kannalta asiassa ei ollut mah-

dollista päätyä johtopäätökseen, jonka mukaan korkein hallinto-oikeus voisi kokonaan kieltäytyä ottamasta vastaan valittajan omaaloitteisesti esittämää aineistoa, jolla hän pyrki osoittamaan olevansa oikeutettu kansainväliseen suojeluun.

Korkein hallinto-oikeus korosti, että esillä olevassa kansainvälistä suojelua koskevassa asiassa oli kysymys valittajan seksuaalisesta suuntautumisesta ja identiteetistä laajemmin, eikä siitä, oliko hän mahdollisesti tehnyt yksittäisiä homoseksuaalisia tekoja. Esitetyn kaltaisella kuva- ja videoaineistolla ei voitu horjuttaa sitä arviota, joka perustui erityisesti valittajan itsensä eri vaiheissa, muun ohessa hallinto-oikeuden suullisessa käsittelyssä, kertomaan. Valittajan esittämällä kuva- ja videoaineistolla ei ollut arvioinnissa merkitystä.

Edellä mainittuun nähden valittajalla ei ollut ulkomaalaislain 87 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla perustellusti aihetta pelätä joutuvansa vainotuksi kotimaassaan eikä turvapaikan myöntämiseen ollut edellytyksiä. Asiassa ei myöskään ollut ilmennyt perusteita toissijaisen suojelun myöntämiseen. Valitus hylättiin.

Euroopan unionin perusoikeuskirja 1 ja 7 artikla
Direktiivi 2011/95/EU vaatimuksesta kolmansien maiden kansalaisien ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittämiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle (uudelleenlaadittu määritelmädirektiivi) 4 artikla
Direktiivi 2013/32/EU kansainvälisen suojelun myöntämistä tai poistamista koskevista yhteisistä menettelyistä (uudelleenlaadittu menettelydirektiivi) 46 artikla 1 kohta a alakohta
Unionin tuomioistuimen (suuri jaosto) tuomiot yhdistetyissä asioissa C-148/13, C-149/13 ja C-150/13 (A ym.) ja asiassa C-473/16 (F)
Ulkomaalaislaki 7 § 2 momentti, 87 § 1 momentti, 87b § 4 momentti, 87b § 5 momentti, 88 § 1 momentti ja 147 §
Hallintolainkäyttölaki 33 §, 42 § ja 51 § 1 momentti

KHO:2018:61

Kuntien välinen hallintoriita – Laitoshoidon vastuu laitoshoiton kustannuksista – Valtion mielisairaala – Kotikunnan valinta

Valtion mielisairaalassa hoidettavana ollut A, jonka kotikunta oli vuoden 2014 alussa ollut X:n kaupunki, oli tammikuussa 2014 valinnut kotikunnakseen Y:n kaupungin. Y:n kaupunki vaati, että X:n kaupunki veloitetaan korvaamaan Y:n kaupungille A:n laitoshuollosta kotikunnan vaihtamisen jälkeen vuosina 2014 ja 2015 aiheutuneet kustannukset.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että asiassa on otettava huomioon sosiaalihuoltolain (710/1982) edelleen voimassa olevien 42a §:n (1378/2010) ja 42b:n 1 momentin (1378/2010) säännökset, joiden mukaan palveluja koskeva järjestämisvastuu siirtyy muuttopäivästä uudelle kotikunnalle mutta vastuu laitoshoiton tosiasiallisista kustannuksista säilyy aiemmalla kotikunnalla. Kun lisäksi otettiin huomioon, että kotikuntalain 3a §:ssä (1377/2010) säädetty valinta-oikeus koskee myös valtion mielisairaaloissa hoidettavana olevia ja että tämän sääntelyn tarkoituksena ei ole ollut muuttaa säännöksiä kuntien keskinäisen kustannusvastuun osalta, korvausvastuu A:n laitoshoidosta aiheutuneista kustannuksista ei ollut siirtynyt X:n kaupungilta Y:n kaupungille, vaikka A oli laitoshoitonsa aikana valinnut kotikunnakseen Y:n kaupungin.

Mielenterveyslain 3 §:n 1 momentti (1338/2010 ja 1310/2014)
Kotikuntalaki 3a § 1 momentti (1377/2010)
Sosiaalihuoltolaki (710/1982) 42a § (1378/2010) ja 42b § 1 momentti (1378/2010)
Sosiaalihuoltolaki (1301/2014) 61 § 2 momentti

KHO:2018:64

Vammaispalvelu – Kuljetuspalvelu – Järjestämistapa – Vaikeavammainen lapsi – Lapsen etu – Tarve itsenäistymiseen

Vuonna 2002 syntynyt vaikeavammainen A sairasti vaikeaa synnynnäistä sydämvikaa, minkä lisäksi hänen toimintakykyään heikensi

aivoinfarktin seurauksena toispuolihalvaus ja epilepsia. A ei kesyttänyt fyysistä rasitusta, mikä aiheutti A:lle huonovointisuuskohauksia, eikä hän saanut olla sairautensa vuoksi ulkona yli kymmenen asteen pakkasessa.

A:lle oli myönnetty vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu ja irrotus Helsingin Matkapalvelun käytöstä, minkä johdosta hän oli saanut tilata kuljetuspalveluun kuuluvat kuljetukset suoraan valitsemaltaan taksiliikennöitsijältä. Helsingin kaupunki päätti vuonna 2016 A:n ollessa 13-vuotias, että hänelle ei enää myönnetä irrotusta Helsingin Matkapalvelun käytöstä.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että vammaispalvelulain mukaisia palveluja järjestettäessä vaikeavammainen lapsi on erityisen tuen tarpeessa nuoren ikänsä ja vaikeavammaisuutensa vuoksi. Tämän takia kunnan tuli kiinnittää erityinen huomio A:n etuun ja itsenäistymisen tukemiseen vammaispalvelulain mukaisia palveluja järjestäessään. Korkein hallinto-oikeus arvioi, että A:n itsenäinen liikkuminen ilman vanhempia ja kuljetuspalvelun omatoiminen käyttö muodostui hänelle kohtuuttoman vaikeaksi Matkapalvelun kautta järjestettynä hänen vaikean sairautensa ja siitä johtuvien toimintarajoitteiden takia. A tuli edelleen irrottaa Matkapalvelun käytöstä. Äänestys 4–1.

Sosiaalihuoltolaki 4 § 1 ja 2 momentti sekä 5 § 1 momentti
Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 1 §, 3 § 2 momentti ja 8 § 2 momentti

Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 1 § 2 momentti ja 4 § 3 momentti

Laki terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta 4 § 1 momentti

KHO:2018:65

Kansalaisuusasia – Nuhteettomuusedellytys – Nuhteettomuusedellytyksestä poikkeaminen – Lainvoimaa vailla oleva tuomio – Kokonaisarvio

A oli syyllistynyt lukuisiin muihin kuin rikesakolla rangaistuihin tekoihin, joten hän ei täyttänyt kan-

salaisuuslain 13 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista nuhteettomuusedellytystä. Asiassa oli erityisesti arvioitavana, oliko Maahanmuuttovirasto voinut kansalaisuuslain 19 §:n mukaista poikkeamisharkintaa suorittaessaan ottaa muiden seikkojen ohella huomioon lainvoimaa vailla olevan hovioikeuden tuomion perusteena olevat teot.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että kansalaisuuslain 19 §:n 1 momentin sanamuodon tai esitöiden perusteella ei voida todeta lainsäätäjän tarkoituksena olleen se, ettei uudelle rikostuomiolle teon laatu huomioon ottaen voitaisi ennen mainitun tuomion lainvoimaiseksi tuleamista antaa lainkaan painoarvoa hakijan tilanteen kokonaisvaltaisessa tarkastelussa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että Maahanmuuttovirasto oli mainittua punnintaa suorittaessaan voinut ottaa muun ohella huomioon sen, että hovioikeus oli katsonut A:n syyllistyneen vuonna 2015 viestintärauhan rikkomiseen ja pahoinpitelyyn, kun Maahanmuuttovirasto oli päätöksestään ilmenevin tavoin ottanut samalla huomioon sen, ettei mainittu tuomio ollut vielä ollut lainvoimainen. Maahanmuuttovirasto oli voinut kaikki asiaan vaikuttavat seikat huomioon ottaen A:n tilanteen kokonaisvaltaisen tarkastelun perusteella arvioida, ettei nuhteettomuusedellytyksestä poikkeamiselle ollut perusteltua syytä.

Kansalaisuuslaki 13 § 1 mom 3 k ja 19 § 1 mom

KHO:2018:66

Kansalaisuusasia – Nuhteettomuusedellytys – Nuhteettomuusedellytyksestä poikkeaminen – Odotusaika – Odotusajan määräämättä jättäminen

A ei täyttänyt kansalaisuuslain 13 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaista nuhteettomuusedellytystä. A:n tilanteen kokonaisvaltaisen tarkastelun perusteella nuhteettomuusedellytyksestä ei ollut kansalaisuuslain 19 §:n 1 momentissa tarkoitettua perusteltua syytä poiketa.

Maahanmuuttovirasto ei ollut määrännyt A:lle kansalaisuuslain 19a §:n 1 momentissa säädettyä odotusaikaa.

Korkein hallinto-oikeus lausui, että odotusaika voidaan määrätä, mutta se on myös mahdollista jättää kansalaisuuslain 19a §:n 1 momentin mukaan määräämättä. Kaikessa hallintotoiminnassa noudatettavat hallintolain 6 §:n mukaiset hallinnon oikeusperiaatteet rajoittavat kuitenkin Maahanmuuttoviraston harkintavaltaa myös odotusaikojen määräämisen osalta. Erityisesti yhdenvertaisuusperiaate edellyttää, että toisiinsa verrannollisissa tapauksissa odotusajat määrätään samanpituisiksi tai jätetään kokonaan määräämättä, jos tekojen laatu tai toistuvuus sitä edellyttää. Olennaista onkin, että odotusajan määräämistä tai määräämättä jättämistä arvioidaan tapauksen tosiseikkojen ja erityispiirteiden pohjalta.

Kun otettiin huomioon A:n rangaistavista teoista saatu selvitys ja erityisesti tekojen määrä ja toistuvuus sekä niistä kulunut aika, ei Maahanmuuttovirasto ollut käyttänyt harkintavaltaansa väärin jättäessään odotusajan määräämättä.

Kansalaisuuslaki 13 § 1 mom 3 k, 19 § 1 mom ja 19a § 1 mom

KHO:2018:72

Lääkevalmiste – Harvinaislääke – Peruskorvattavuus – Tukkuhinnan kohtuullisuus – Hakijan selvittämisvelvollisuus – Lääkkeiden hintalautakunta – Harkintavalta – Kohtuullisuusarviointi – Arviointikriteereiden huomioon ottaminen – Päätöksen perusteleva

Lääkkeiden hintalautakunta oli harvinaislääkkeenä myyntiluvan saaneen lääkevalmisteen rajoitetun peruskorvattavuuden ja kohtuullisen tukkuhinnan vahvistamista koskevan hakemuksen hylkäävässä päätöksessään todennut, että lääkevalmiste täytti rajoitetun peruskorvattavuuden edellytykset, mutta valmisteelle ehdotettuja tukkuhintoja ei voitu pitää kohtuullisina.

Korkein hallinto-oikeus kumosi lääkkeiden hintalautakunnan päätöksen ja palautti asian hintalautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. Korkein hallinto-oikeus totesi, että vastuu lääkevalmisteen tukkuhinnan kohtuullisuuden arvioinnin perusteeksi tarvittavan selvityksen esittämisestä kuuluu hakijalle ja

että lääkkeiden hintalautakunnalla on tukkuhinnan kohtuullisuuden arvioinnin perusteeksi säädettyjen arviointikriteerien puitteissa laaja harkintavalta. Hintaesityksen hylkäävää päätöstä on kuitenkin perusteltava avoimesti siten, että siitä ilmenee, kuinka arviointikriteerit on otettu hinnan kohtuullisuusarvioinnissa huomioon. Lääkkeiden hintalautakunta ei ollut voinut päätöksensä mukaisin asian kokonaisarviointia koskevin perustein katsoa, että lääkevalmisteelle ehdotettuja tukkuhintoja ei voitu vahvistaa kohtuulliseksi.

Sairausvakuutuslaki 6 luku 4 § 2 momentti, 6 § 1 ja 2 momentti, 7 § 1 momentti ja 28 § 2 momentti
Asetus sosiaali- ja terveysministeriön lääkkeiden hintalautakunnalle tehtävästä hakemuksesta ja hintailmoituksesta 3, 4, 7, 8 ja 11 kohta
Neuvoston direktiivi ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden hintojen sääntelytoimenpiteiden avoimuudesta ja niiden soveltamisesta kansallisissa sairausvakuutusjärjestelmissä (89/105/ETY) 6 artikla 1 kohta toinen alakohta
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus harvinaislääkkeistä (EY) N:o 141/2000

KHO:2018:75

Valtion virkamies – Palkkaa vastaava korvaus – Määräaikainen virkasuhde – Projektiluontoinen työ – Euroopan unionin rakennusrahastotehtävät – ELY-keskus

A oli nimitetty Pohjois-Karjalan TE-keskukseen määräaikaiseen virkasuhteeseen ajalla 1.4.2009–31.12.2013. Nimittämiskirjassa perusteena määräaikaisuudelle oli mainittu projektiluontoinen työ. Työtehtävät liittyivät Euroopan unionin rakennusrahasto-ohjelman toteuttamiseen ohjelmakaudella 2007–2013. A oli hoitanut ainoastaan Euroopan aluekehitysrahastoon liittyviä maksatus- ja tarkastustehtäviä, eikä hän ole hoitanut TE-/ELY-keskukselle kuuluvia muita tehtäviä.

Vaikka yksittäiseen ohjelma-kauteen liittyvien tehtävien hoitaminen voi tosiasiaa jatkua ohjelmakauden päättymisen jälkeen, se ei yksistään ole peruste pitää ohjelmakauden nimelliseen keston sidottua määräaikaista virkasuhdetta valtion virkamieslain 9 §:n 1 mo-

mentin vastaisena. A:n nimittämiselle määräaikaiseen virkasuhteeseen oli ollut valtion virkamieslain 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu työn luonteeseen liittyvä peruste.

Valtion virkamieslaki 9 ja 56 §
Äänestys 3–2

Ympäristöasiat

KHO:2018:49

Maankäyttö ja rakentaminen – Yleiskaava – Hailuoto – Vaikutukset Natura 2000 -alueille – Selvitysten riittävyys – Ympäristövaikutusten arviointi – Natura-arviointi – Ympäristöministeriön lausunto – Jääeroosio – Lieventämistoimenpiteet – Muut päätöksentekomenettelyt

Kunta oli hyväksynyt osayleiskaavan, joka yhdessä toisen kunnan samanaikaisesti hyväksymän osayleiskaavan kanssa mahdollisti pääosin pengertienä toteutettavan kiinteän tieyhteyden rakentamisen mantereelta toisen kunnan alueella sijaitsevaan saareen.

Tieyhteys sijoittui luonnonsuojellisesti erittäin arvokkaalle alueelle, jonka läheisyydessä oli muiden ohella useita Natura 2000 -verkostoon sisällytettyjä alueita. Tämän vuoksi ja valituksen sisältö huomioon ottaen kaavan lainmukaista arvioitaessa oli maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n 2 momentissa säädettyjen sisältövaatimusten lisäksi varmistettava, ettei kaavaratkaisun mahdollistamasta maankäytöstä aiheutunut luonnonsuojelun 66 §:n 1 momentissa kiellettyä Natura 2000 -alueiden suojelun perusteena olevien luonnonarvojen merkittävää heikentymistä.

Kaavaa laadittaessa tehtyihin selvityksiin sisältyivät muun ohella hankkeesta tehty ympäristövaikutusten arviointi sekä siihen sisältyvät Natura 2000 -vaikutusarviointit täydennyksineen ja ympäristöministeriön antamine lausuntoineen. Natura 2000 -arvioinnista ja ympäristöministeriön antamasta luonnonsuojelun 65 §:n mukaisesta lausunnosta kävi riittävän luotettavasti ilmi, että kaavalla sallittu maankäyttö oli toteutettavissa aiheuttamatta luonnonsuojelun 66 §:n 1 momentissa kiellettyä merkittävää heikentymistä, mikäli arvioinnissa ja lausunnossa edellytetyt, erityisesti jääeroosion vähe-

nemisen vaikutuksiin liittyvät, lieventämistoimenpiteet toteutetaan. Lieventämistoimenpiteiden vaikuttavuutta ja toteuttamiskelpoisuutta oli arvioitu erillisessä selvityksessä.

Kaavassa osoitetun tieyhteyden toteuttaminen edellytti lisäksi ainakin maantielain mukaisten yleis- ja tiesuunnitelman hyväksymistä sekä vesilain mukaista lupaa tiepenkereen ja siltojen rakentamiseen. Mainittuja päätöksiä aikanaan tehtäessä oli varmistettava, ettei hankkeesta aiheutu luonnonsuojelulaisissa kiellettyjä seurauksia. Kaavaratkaisun perusteena olevien selvitysten perusteella tarvittavista lieventämistoimenpiteistä oli mahdollista sitovasti määrätä ainakin vesilain mukaisessa lupamenettelyssä. Tähän nähden oli ennakkolta riittävästi varmistettu, että valituksen kohteena olevassa yleiskaavassa tarkoitettu maankäyttö oli toteutettavissa niin, että se täytti maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n 2 momentin 8 kohdan ja luonnonsuojelun 66 §:n säännökset.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 9 § (202/2005), 39 § 2 momentti, 197 § 1 momentti
Luonnonsuojelulaki 66 § 1 momentti

KHO:2018:50

Valitusoikeus – Kalastus – Poikkeuslupa kalastaa jokisuu-alueella – Kalastuslaki – Hallintolainkäyttölaki – Århusin yleissopimus – Vapaa-ajan kalastajien yhdistys

Asiassa oli ratkaistavana, oliko Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry:llä ja Etelä-Suomen Vapaa-ajankalastajapiiri ry:llä oikeus valittaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä myöntää ammattikalastajalle poikkeuslupa kalastaa yhteensä kolmella isorysällä meressä jokisuualueella.

Poikkeuslupapäätöksen ei voitu hallintolainkäyttölain 6 §:n 1 momenttia vakiintuneella tavalla tulkiten katsoa mainitussa lainkohdassa tarkoitettulla tavalla välittömästi vaikuttavan mainittujen yhdistysten oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Kalastuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä tehdyt järjestöjen osallistumismah-

dollisuuksia koskevat sääntelyratkaisut eivät tukeneet valitusoikeutta laajentavaa tulkintaa. Poikkeuslupapäätöksen ennalta arvioidut ympäristövaikutukset tai merkitys unionin ympäristöoikeuden tehokkaan toteutumisen varmistamisen kannalta eivät tässä tapauksessa myöskään edellyttäneet valitusoikeuden laajentavaa tulkintaa. Yhdistyksillä ei ollut valitusoikeutta.

Kalastuslaki 124 § 1 momentti
Hallintolainkäyttölaki 6 § 1 momentti
Suomen perustuslaki 20 §

KHO:2018:73

Ympäristölupa – Myöntämisedellytykset – Talviajoharjoittelu – Jäärata – Sijoituspaikka – Melu – Terveyshaitta – Kohtuuton rasitus – Kaavoitus

Yhtiölle oli myönnetty ympäristölupa liukkaan kelin talviajoharjoitteluun pienen järven jäälle. Radalla olisi yhtäaikaa ajossa enintään 10 henkilöautoa tai 14 henkilöautoa, jos melumittauksin osoitettiin, ettei melutaso ylity 14 henkilöautolla. Toimintaa järvellä olisi marraskuusta huhtikuulle enimmillään noin viiden kuukauden ajan vuodessa. Jäärata-alue oli tarkoitettu rajata siten, että etäisyys rannoilla sijaitseviin kiinteistöihin oli vähintään 100 metriä. Rantakiinteistöt olivat vapaa-ajanasumiskäytössä, eikä alueella ollut vakituista asutusta. Alueella oli voimassa osayleiskaava, jossa suunniteltu liukkaan kelin ajoharjoittelurata-alue oli merkitty vesialueeksi (W). Kaavassa järven rantavyöhykkeelle oli osoitettu yhteensä 18 olemassa olevaa lomarakennuspaikkaa (RA) ja 17 uutta lomarakennuspaikkaa.

Hakemukseen liitetyn meluselvityksen perusteella 45 dB:n ekvivalenttimelutaso klo 7–22 välisenä aikana ylittyi 100 metrin päässä jo nopeudella 50 km/h, kun ajossa oli kymmenen autoa. Suunniteltu toiminta tuli sijoitettavaksi noin 188 hehtaarin suuruisen järven jäälle järven keskiosaan. Toiminta poikkesi alueen maaseutumaisesta ja rauhallisesta luonteesta, jolle oli leimaa antavaa loma-asutus. Toimintaa ei ollut osoitettu alueella voimassa olleessa osayleiskaavassa, jossa oli erikseen varattu alueita

muun muassa kylmätekniikan alueeksi (E-1), jolle sai rakentaa muun muassa toimintaan liittyviä ratoja. Hakija ei ollut selvittänyt, miten hakemuksen mukainen toiminta kysymyksessä olevassa paikassa voitiin toteuttaa melutason ohjearvoista annetun valtioneuvoston päätöksen (993/1992) mukaista meluohjearvoa ylittämättä lähimmissä häiriintyvissä kohteissa. Alueen luonne huomioon ottaen toiminnasta aiheutuva melu oli häiritsevää ja olisi aiheuttanut kohtuutonta räsitusta suunnitellun radan läheisyydessä sijaitsevien vapaa-ajankiinteistöjen omistajille. Toiminta ei kysymyksessä olevassa paikassa teknisen lautakunnan päätöksessä asetettujen lupamääräysten mukaisesti toteutettunakaan täyttänyt ympäristönsuojelulain 11 §:n, 48 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 49 §:n 5 kohdassa asetettuja vaatimuksia. Toiminnan rajoittaminen lupamääräyksiä edelleen tiukentamalla ei ollut mahdollista hankkeen tarkoitusta ja luonnetta muuttamatta. Hallinto-oikeuden päätös, jolla lupapäätös oli kumottu, pysytettiin voimassa ja yhtiön valitus hylättiin.

Ympäristönsuojelulaki (527/2014) 11 §, 48 § 1 ja 2 momentti ja 49 § 5 kohta
Laki eräistä naapurussuhteista 17 § 1 momentti

Verotusasiat

KHO:2018:53

Lahjaverotus – Sukupolvenvaihdoshuojennus – Yrityksen osa – Osake – Eri laji – Oikeus varojenjako

Y omisti X Oy:n kummankin osakesarjan osakkeita. X Oy:n yhtiöjärjestyksessä oli määrätty, että yhtiön A-sarjan osakkeet tuottivat 20-kertaisen oikeuden yhtiön varojenjakoan yhtiön B-sarjan osakkeisiin verrattuna. Kummankin osakesarjan osakkeet antoivat yhtäläisen äänivallan yhtiössä.

Y suunnitteli lahjoittavansa lapsilleen X Oy:n osakkeita siten, että kukin lahjansaaaja saisi lahjoituksen vähintään 10 prosenttia X Oy:n kaikkien osakkeiden kokonaismäärästä. Lahjoitukseen voitiin soveltaa perintö- ja lahjaverolain 55 §:n mukaista sukupolvenvaihdoshuojennusta siitä riippumatta,

minkä osakesarjan osakkeita lahjoitettiin. Ennakkoratkaisu.

Perintö- ja lahjaverolaki 57 §

KHO:2018:54

Valmisteverotus – Maahantuonti jäsenvaltiosta – Kaupallinen tarjous – Tuontirajoitus – Takavarikointi – Nuuska

A saapui Ruotsin Haaparannalta Tornioon ajoneuvolla, josta rajanylityksen yhteydessä suoritettussa tullitarkastuksessa takavarikoitiin yhteensä 73 728 grammaa nuuskaa. Tulli velvoitti jälkiverotuspäätöksellään A:n maksamaan tupakkaveroa ja veronlisäystä.

A:n hallusta takavarikoitu nuuska oli laskettu kulutukseen Ruotsissa. Takavarikoidun nuuskan suuri määrä ja asiassa A:n toiminnasta muutoin esitetty selvitys huomioon ottaen korkein hallinto-oikeus katsoi, että A oli pitänyt tuotteita Suomessa hallussaan kaupallisessa tarkoituksessa. Toisessa jäsenmaassa kulutukseen laskettujen, Suomeen kuljetettujen tuotteiden verottaminen täällä ei edellyttänyt, että tuotteet olisivat päätyneet Suomessa kulutukseen siinä merkityksessä kuin kulutuksella yleiskielessä tarkoitetaan, vaan tuotteiden hallussa pitäminen Suomen alueella kaupallisessa tarkoituksessa synnytti veron suorittamisvelvollisuuden. Sillä, että Tulli oli takavarikoinut nuuskan heti Suomen rajan ylittämisen jälkeen, ei ollut merkitystä A:n verovelvollisuuden kannalta. Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden päätöksen, jolla jälkiverotus oli kumottu, ja saattoi toimitetun jälkiverotuksen voimaan. Äänestys 4–1.

Valmisteverotuslaki 1 § 2 momentti, 2 §, 7 § ja 75 § 1 momentti
Laki tupakkaverosta 1 § 1 momentti, 2 § 2 momentti (1203/1995) ja 7 § 2 momentti
Tupakkalaki (693/1976) 10a § 1 momentti (698/2010)

KHO:2018:55

Henkilökohtaisen tulon verotus – Tulon veronalaisuus – Vapaaehtoinen eläkejärjestely – Pääomatulo – Ansiotulo – Yhdysvallat – Sijoitus – Pääoma – Sijoitukselle kertyvä tuotto –

Roth 401(k) -järjestely – After-tax-menetelmä

A oli vuosina 2000–2004 Yhdysvalloissa lähetettynä työntekijänä työskennellessään sijoittanut Yhdysvalloissa toimitettujen verotusten jälkeen hänelle jääneestä nettopalkasta niin sanotun after-tax-menetelmän mukaisesti varoja 401(k)-tilille. A:n tarkoitus oli Suomeen palattuaan nostaa 401(k)-tilillä olevat varat kertasuorituksena. Tililtä nostettavat after-tax-menetelmään liittyvät varat olivat Yhdysvalloissa verovapaata tuloa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että A ei saanut uutta Suomessa veronalaista tuloa, kun hän nosti 401(k)-tilille after-tax-menetelmän mukaisesti sijoittamiaan varoja. A sai Suomessa veronalaista pääomatuloa, kun hän nosti tililtä hänen sinne sijoittamilleen varoille kertyneen tuoton. Ennakkoratkaisu verovuosille 2015–2016. Äänestys 4–1.

Tuloverolaki 29 § 1 momentti ja 32 §
Ks. KHO 15.5.2001/1133 ja KHO 2018:37

KHO:2018:69

Arvonlisävero – Verollinen myynti – Veron peruste – Vastike – Myynnin oikaisuerä – Vahingonkorvaus – Vakiokorvaus – Jakeluverkonhaltija – Sähkönjakelun keskeytyminen

Sähkömarkkinalain 100 §:n nojalla kuluttajalle sähkönjakelun keskey-

tyksen vuoksi maksettavaa vakiokorvausta oli pidettävä korvauksena kuluttajalle keskeytyksestä aiheutuvasta haitasta ja siten arvonlisäveron soveltamisalan ulkopuolelle jäävänä vahingonkorvauksena. Sähkönsiirtoa harjoittavalla A Oy:llä ei siten ollut oikeutta käsitellä vakiokorvausta verollisen myynnin oikaisueränä. Äänestys 4–1.

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu ajalle 29.5.2017–31.12.2018.

Arvonlisäverolaki 73 § 1 momentti ja 78 § (1064/2016) 1 momentti 1 kohta

Neuvoston direktiivi yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 2006/112/EY 73 artikla, 79 artikla ensimmäinen kohta b alakohta ja 90 artikla 1 kohta

Sähkömarkkinalaki (588/2013)

97 §, 98 §, 99 § ja 100 §

Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-277/05, Société thermale d'Eugénie-les-Bains

KHO:2018:70

Arvonlisävero – Arvonlisäveron soveltamisala – Palvelun myynti – Rahoituspalvelu – Maksuväline – Prepaid-tuotteet – Välitys – Jälleenmyyjä

A Oy myi jälleenmyyjänä teleoperaattori B Oy:n liikkeelle laskemia Prepaid-liittymiä sekä niiden latauslipukkeita ja saldolaureksia. Prepaid-tuotteita voitiin käyttää telepalvelujen lisäksi eri-

laisten maksupalvelunumeroiden kautta hankittavien tavaroiden ja palvelujen maksamiseen. Näitä saattoivat olla muun muassa autonpesut, elintarvike- ja kahvilaostokset, pysäköintipalvelut sekä lehtitilaukset. Se, minkä hyödykkeen maksamiseen loppukäyttäjä Prepaid-tuotetta käytti, ei ollut selvillä vielä Prepaid-tuotteen myyntihetkellä.

Keskusverolautakunta oli katsonut, että Prepaid-tuotteita oli pidettävä arvonlisäverolain 42 §:ssä tarkoitettuina maksuvälineinä ja niiden myyntiä ja välitystä arvonlisäverosta vapautettuna rahoituspalvelujen myyntinä ja että A Oy toimi välittäjänä eli myi näiden tuotteiden välityspalvelun teleoperaattorille. Unionin oikeuden nykytila huomioon ottaen korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei keskusverolautakunnan päätöksen lopputulosta ollut syytä muuttaa.

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu ajalle 19.1.2017–31.12.2018.

Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta, 17 §, 18 § 2 momentti, 41 § ja 42 § 1 momentti 4 kohta

Neuvoston direktiivi yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 2006/112/EY 2 artikla 1 kohta c alakohta, 24 artikla 1 kohta sekä 135 artikla 1 kohta d ja e alakohta

Neuvoston direktiivi (EU) 2016/1065 direktiivin 2006/112/EY muuttamisesta arvosetelien kohtelun osalta

Unionin tuomioistuimen tuomio asiassa C-419/02, BUPA Hospitals

Toimitus: Kristiina Kahri
Alma Talent
shop.almatalent.fi
pro.almatalent.fi/#suomenlaki